

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων

υπέρ του ενάγοντος

Νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ» και άλλων φορέων του Πειραιά

Για την ακύρωση

1. Της από 5/3/2014 “Πρόσκλησης για την εκδήλωση ενδιαφέροντος αναφορικά με την απόκτηση πλειοψηφικής συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο της ΟΛΠ ΑΕ” του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου ΑΕ

ΔΙΚΑΣΙΜΟΣ: 6 Οκτωβρίου 2015

ΤΜΗΜΑ Δ του Συμβουλίου της Επικρατείας

Ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων αποτελεί τον επιστημονικό και συνδικαλιστικό φορέα των μόνιμων και αορίστου χρόνου αρχαιολόγων που εργάζονται στην Αρχαιολογική Υπηρεσία του ΥΠΠΟ. Στους καταστατικούς του σκοπούς περιλαμβάνονται: «η μέριμνα για τις αρχαιότητες, ... η υπεράσπιση της πολιτιστικής κληρονομιάς, ... η επανασύνδεση των τοπικών κοινωνιών με το ιστορικό τοπίο» (άρθρο 2). **Ως έχων έννομο συμφέρον με βάση τους καταστατικούς του σκοπούς, ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων παρεμβαίνει στο μείζον ζήτημα της προστασίας των αρχαιολογικών χώρων, των μνημείων και των ιστορικών τόπων του Πειραιά και της Σαλαμίνας. Ο διαγωνισμός παραχώρησης του μετοχικού κεφαλαίου του ΟΛΠ, άρα και της χερσαίας ζώνης λιμένος στην οποία περιλαμβάνονται οι εν λόγω αρχαιότητες, απειλεί να επιφέρει μείζονες αλλοιώσεις και μη αναστρέψιμες βλάβες εντός κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων, σε άμεσο περιβάλλον μνημείων και εντός κηρυγμένου ιστορικού τόπου, κατά παράβαση του άρθρου 24 του Συντάγματος, των διατάξεων του Ν. 3028/2002 και των Διεθνών Συμβάσεων Προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.**

Εντός της Χερσαίας Ζώνης Λιμένος ΟΛΠ, υπάρχουν τα παρακάτω μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι και προβλεπόμενα Μουσεία, που βρίσκονται άμεσα σε κίνδυνο σε περίπτωση που προχωρήσει ο υπό εξέταση διαγωνισμός:

- i. Ο αρχαιολογικός χώρος της Ηετιώνιας Πύλης μαζί με τη θέση Καστράκι (ΦΕΚ 527/Β/24-8-1967). Πρόκειται για μία από τις πύλες των τειχών του Πειραιά και μάλιστα τις καλύτερα σωζόμενες. Ο χώρος έχει αναστηλωθεί πρόσφατα από το Υπουργείο Πολιτισμού με σκοπό να είναι επισκέψιμος και να αναδεικνύεται η ιστορία της αρχαίας πόλης του Πειραιά.
- ii. Τμήματα του αρχαίου τείχους του Πειραιά (Κονώνειο), που ακόμη έρχονται στο φως κατα

τις ανασκαφές του Μετρό. Το αρχαίο τείχος είναι εξ ολοκλήρου κηρυγμένο με την ΥΑ ΥΠΠΕ/Α1/Φ02/22293/866/29-4-1982 -ΦΕΚ 414/Β/24-6-1982. Το τμήμα του αρχαίου τείχους που έχει αποκαλυφθεί στην Ακτή Τζελέπη και στην Ακτή Ξαβερίου βρίσκεται εντός και πλησίον της Χερσαίας Ζώνης ΟΛΠ.

- iii. Ο αρχαιολογικός χώρος του Τύμβου των Σαλαμινομάχων και ο ιστορικός τόπος της ναυμαχίας της Σαλαμίνας. Με την ΥΑ ΥΠΠΕ/Α1/Φ02/16973/665/26-3-1982 - ΦΕΚ 305/Β/26-5-1982 κηρύχθηκε ως αρχαιολογικός χώρος και ιστορικός τόπος ο όρμος των Αμπελακίων με ολόκληρη την χερσόνησο της Κυνόσουρας και την χερσόνησο των Αμπελακίων, όπου η αρχαία πόλη της Σαλαμίνας (ΦΕΚ 84/Β/5-2-1969), τον όρμο των Σεληνίων και τις νησίδες Αγ. Γεώργιο και Ψυττάλεια, επειδή στο χώρο αυτό έγινε η ναυμαχία της Σαλαμίνας.
Η κήρυξη συμπληρώθηκε με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/47502/2913/18-9-2001 - ΦΕΚ 1324/Β/11-10-2001 , με την οποία κηρύχθηκε ως αρχαιολογικός χώρος και η θαλάσσια περιοχή στους όρμους Αμπελακίων και Σεληνίων Σαλαμίνας. Με την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ02/54404/3270/17-10-2001 - ΦΕΚ 1459/Β/26-10-2001 καθορίστηκαν οι όροι χρήσης στον αρχαιολογικό χώρο της Κυνόσουρας.
- iv. Στην χερσόνησο της Κυνοσούρας μετά την ναυμαχία στήθηκε το τρόπαιο της νίκης των Ελλήνων, από το οποίο πέρχεται και η ονομασία "Τροπαία άκρα".
Η νησίδα Ψυττάλεια, που ήταν στην αρχαιότητα αφιερωμένη στον Πάνα και συνδέεται με την γνωστή απόβαση του Αριστείδη και τον φόνο των επιλέκτων Περσών.
Ο χαρακτηρισμός του αρχαιολογικού-ιστορικού τόπου αποσκοπεί στην προστασία του χώρου της ιστορικής ναυμαχίας από απειλούμενες ριζικές επεμβάσεις που θα εξαφανίσουν κάθε στοιχείο ιστορικής μνήμης. Οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού προσπαθούν εδώ και πολλά χρόνια να αποκαθάρουν τον ιστορικό τόπο της σημαντικής ναυμαχίας από τις οχλούσες χρήσεις των ναυπηγείων που περιβάλλουν τον αρχαιολογικό χώρο και υποβαθμίζουν εντελώς την περιοχή, προκειμένου να καταστεί ένας επισκέψιμος τόπος ιστορικής μνήμης για τους πολίτες.
- v. Τα νεότερα μνημεία: 1. Σταθμός Επιβατών ΟΛΠ, κτήριο γνωστό ως "Παγόδα", ένα κτίριο του μοντερνισμού (1962-1969) που αποτελεί και τοπόσημο για την περιοχή του Πειραιά (ΦΕΚ 350/ΑΑΠ/4.10.2013), 2. Το συγκρότημα Λιπασμάτων της Δραπετσώνας που αποτελούν βιομηχανικό μνημείο (ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/3015/63938/30-10-2002, ΦΕΚ 1417/Β/7-11-2002), 3. Το κτήριο του Σιδηροδρομικού Σταθμού του ΟΣΕ κτίριο του 1904 (ΦΕΚ 275/ΑΑΠ/26-8-2014).
- vi. Το συγκρότημα της Πολιτιστικής Ακτής Πειραιά, με εγκαταστάσεις που παρουσιάζουν ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, αποτελούν σημαντική μαρτυρία για την ιστορία και την ανάπτυξη του λιμανιού του Πειραιά. Πρόκειται για κτήρια που προγραμματίζονταν για να αναδειχθούν και να βελτιώσουν την εικόνα του τοπίου και της ιστορίας του λιμανιού του Πειραιά, πύλη "εισόδου" εκατομμυρίων επισκεπτών στην Αττική. Πρόκειται για τα κτήρια του Silo, κατασκευή του μεσοπολέμου (1936-1938), που αποτελεί μια ενότητα με τον παρακείμενο ταινιόδρομο, το πλοίο-μουσείο "ΕΛΛΑΣ ΛΙΜΠΕΡΤΥ" και τις πενταόροφες αποθήκες του ΟΛΠ, καθώς και οι μόνιμες κτιστές δεξαμενές, γνωστές ως "Δεξαμενές Βασιλειάδη" (1898-1912), και πέτρινη αποθήκη του Μεσοπολέμου.
- vii. Εντός του κτιρίου του Silo έχει προγραμματιστεί η ίδρυση του δημόσιου Μουσείου Εναλίων Αρχαιοτήτων, μοναδικό στο είδος του για τη χώρα μας, το οποίο προγραμματίζεται να στεγάσει εξαιρετικά σημαντικά ενάλια ευρήματα. Μάλιστα, το κτηριολογικό πρόγραμμα του Μουσείου Εναλίων Αρχαιοτήτων έχει εγκριθεί με την ΥΑ ΥΠΠΟΤ/ΔΜΜΠΚ/74699/973/1-8-2011, έχει διεξαχθεί αρχιτεκτονικός διαγωνισμός και έχει ετοιμαστεί από το ΥΠΠΟ η μουσειολογική μελέτη. Επιπλέον, εντός της Πολιτιστικής Ακτής υπήρχε η πρόβλεψη να ιδρυθεί Μουσείο Μετανάστευσης και Ιστορικό Αρχείο ΟΛΠ, ενώ και ο χώρος που προγραμματίζεται να ανεγερθεί το νέο αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά (δίπλα στο Καστράκι) βρίσκεται εντός της Χερσαίας Ζώνης ΟΛΠ.

Το άρθρο 24 του Συντάγματος προβλέπει την αυξημένη προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας και αποτελεί υποχρέωση του κράτους:
«1. Η προστασία του ... πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας». Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου Σας, *«το φυσικό και το πολιτιστικό περιβάλλον έχουν αναχθεί σε αυτοτελώς προστατευόμενο αγαθό προκειμένου να εξασφαλιστεί στα όρια της Χώρας αφενός η οικολογική ισορροπία και η διαφύλαξη των φυσικών πόρων προς χάρη και των επόμενων γενεών και αφετέρου η διάσωση και προστασία των μνημείων και άλλων στοιχείων προερχόμενων από την ανθρώπινη δραστηριότητα που συνθέτουν την ιστορική, καλλιτεχνική, τεχνολογική και γενικώς την πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και συμβάλλουν στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης.* (βλ. και ΣτΕ Ολομ. 2755/1994 και 3478/2000, 2537/1996 κ.ά.). Σύμφωνα επίσης με τη νομολογία του Δικαστηρίου Σας, η αυξημένη συνταγματική προστασία *«συνίσταται, κατ' αρχήν, στη διατήρηση στο διηνεκές αναλλοίωτων των ανωτέρω στοιχείων του πολιτιστικού περιβάλλοντος και του αναγκαίου για την ανάδειξή τους σε ιστορική, αισθητική και λειτουργική ενότητα περιβάλλοντος χώρου»* (Σ.τ.Ε. 1891/2008, 565/2005, 903/2005 κ.ά.). **Κατ' εφαρμογή του άρθρου 24 του Συντάγματος εκδόθηκε ο Ν. 3028/2002** «Για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς», που ορίζει τον τρόπο προστασίας των αρχαιοτήτων από το κράτος και τις σχετικές διαδικασίες που οφείλουν να ακολουθούνται.

Είναι προφανές ότι η παραχώρηση, μέσω του εξεταζόμενου διαγωνισμού, των παραπάνω μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και μουσείων σε μια ΑΕ που δεν θα ανήκει πλέον στο δημόσιο έρχεται σε αντιπαράθεση με το Σύνταγμα και τον Αρχαιολογικό Νόμο. Η κυριότητα, η χρήση και η διαχείριση αρχαιολογικών χώρων είναι αποκλειστική αρμοδιότητα του ελληνικού Κράτους και δεν δύναται να παραχωρηθεί ή να εκποιηθεί σε καμία περίπτωση. Το ίδιο προβλέπει άλλωστε και ο ιδρυτικός Νόμος του ΤΑΙΠΕΔ (Ν. 3986/2011), που αναφέρει ρητά τις προβλέψεις του Ν. 3028/02 στο άρθρο 11 παρ. 3. Άλλωστε, οι αρχαιολογικοί χώροι δεν αποτελούν “ιδιωτική περιουσία του δημοσίου”, αλλά αναπαλλοτριώτη και εκτός συναλλαγής δημόσια κτήση.

Επιπλέον, προκαλείται βλάβη στα άμεσα συμφέροντα του δημοσίου, το οποίο έχει δαπανήσει χρήματα και εργασία για τον προγραμματισμό των σχεδιαζόμενων Μουσείων, και ανέμενε έσοδα από αυτά (εισιτήρια, πωλητήρια κ.λπ.) στο άμεσο μέλλον.

Οι αρχαιολογικοί χώροι, τα μνημεία και ο χώρος που τα περιβάλλει, που περιλαμβάνονται στη Ζώνη ΟΛΠ, κινδυνεύουν άμεσα σε περίπτωση παραχώρησης της Ζώνης ΟΛΠ σε ιδιώτη επενδυτή, από τυχόν εργασίες, ανεγέρσεις νέων κτιρίων, αλλαγές χρήσεων και κάθε άλλη επέμβαση στα ίδια ή στον περιβάλλοντα χώρο τους, στα οποία προσβλέπει ο ιδιώτης επενδυτής για να αυξήσει τα κέρδη του. Άλλωστε, το άρθρο 10 του Ν. 3028/02 μεταξύ άλλων προβλέπει: *«1. Απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε ακίνητο μνημείο, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του... 3. Η εγκατάσταση ή η λειτουργία βιομηχανικής, βιοτεχνικής ή εμπορικής επιχείρησης, η τοποθέτηση τηλεπικοινωνιακών ή άλλων εγκαταστάσεων, η επιχείρηση οποιουδήποτε τεχνικού ή άλλου έργου ή εργασίας, καθώς και η οικοδομική δραστηριότητα πλησίον αρχαίου επιτρέπεται μόνο μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Η έγκριση χορηγείται εάν η απόσταση από ακίνητο μνημείο ή η σχέση με αυτό είναι τέτοια ώστε να μην κινδυνεύει να επέλθει άμεση ή έμμεση βλάβη αυτού λόγω του χαρακτήρα του έργου ή της επιχείρησης ή της εργασίας».* Στο άρθρο 16, ορίζεται ότι: *«Στους ιστορικούς τόπους εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 12, 13, 14 και 15».* Επομένως, οποιαδήποτε εργασία -όπως προβλέπεται ή υπονοείται από τον ίδιο υπό εξέταση διαγωνισμό ότι θα επιτραπεί στον αγοραστή των μετοχών του ΟΛΠ- στην περιοχή της Χερσαίας Ζώνης Λιμένος ΟΛΠ δεν μπορεί να γίνει χωρίς άδεια του ΥΠΠΟ και την λήψη μέριμνας για την προστασία των αρχαιοτήτων και του περιβάλλοντα χώρου τους.

Πέραν του Ν. 3028/2002, η χώρα μας έχει κυρώσει **Διεθνείς Συνθήκες** για την προστασία της πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, που αναφέρουν με σαφήνεια τη δέσμευση της χώρας στην προστασία, διατήρηση και μη υποβάθμιση της πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, ήτοι τόσο των μεμονωμένων μνημείων της Λαυρεωτικής όσο και των καταλοίπων της διαχρονικής μεταλλευτικής δραστηριότητας στην περιοχή, **που αποτελούν τμήμα της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως:**

- της Διεθνούς Σύμβασης της Γρανάδας για την προστασία της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς στην Ευρώπη, που υπογράφηκε στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης το 1985 και κυρώθηκε από την ελληνική Βουλή με τον Ν. 2039/1992
- της (αναθεωρημένης) Ευρωπαϊκής Σύμβασης της Βαλέττας για την Προστασία της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς, η οποία έχει υπογραφεί επίσης στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης το 1992 και έχει κυρωθεί από τη Βουλή των Ελλήνων (Ν. 3378/2005)
- της Σύμβασης των Παρισίων της 6^{ης} Μαΐου 1969 για την προστασία της Αρχαιολογικής Κληρονομιάς, η οποία συνάφθηκε επίσης στο πλαίσιο της Συμβουλίου της Ευρώπης και κυρώθηκε με τον Ν. 1127/1981
- καθώς και της Διεθνούς Σύμβασης των Παρισίων της 23^{ης} Νοεμβρίου 1972 για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς, που κυρώθηκε με τον Ν. 1126/1981.

Η προστασία του ιστορικού τοπίου του λιμανιού του Πειραιά με τη διαχρονική χρήση του, καθώς και του ιδιαίτερα σημαντικού τόπου της ναυμαχίας της Σαλαμίνας, που αποτελούν υποχρέωση του ελληνικού Κράτους, δεν μπορούν να συντελεστούν σε περίπτωση που το μετοχικό κεφάλαιο του ΟΛΠ παραχωρηθεί σε ιδιώτη επενδυτή, όπως προβλέπει ο υπό εξέταση διαγωνισμός.

Για τους λόγους αυτούς, ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων, αφού μελέτησε όλα τα στοιχεία που αφορούν τον αρχαιολογικό χαρακτήρα θεσεων που περιλαμβάνονται εντός Χερσαίας Ζώνης ΟΛΠ και κατόπιν αυτοψίας στον χώρο, αφού μελέτησε την από 5/3/2014 “Πρόσκλησης για την εκδήλωση ενδιαφέροντος αναφορικά με την απόκτηση πλειοψηφικής συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο της ΟΛΠ ΑΕ” του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου ΑΕ εκφράζει την έντονη αντίθεσή του και θεωρεί ότι η προσβαλλόμενη πράξη έχει εκδοθεί παρανόμως λόγω ευθείας αντιθέσεώς της στην αρχαιολογική νομοθεσία, το Σύνταγμα και τις συναφείς με την προστασία της αρχαιολογικής κληρονομιάς διεθνείς συνθήκες.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων

Η Πρόεδρος

Όλγα Σακαλή

Ο Γραμματέας

Θέμης Βάκουλης